

Guia de l'assignatura

Identificació

1. Nom de l'assignatura: Lingüística Aplicada a la Traducció
2. Codi: 22105
3. Curs: 2005-2006
4. Àrea: Lingüística General
5. Titulació: Llicenciatura en Traducció i Interpretació
6. Tipus *Troncal X* *Obligatòria* *Optativa*
7. Crèdits (ECTS): 4,5

Descripció

1. Finalitats / propòsits de la formació:

L'assignatura té com objectius presentar els fonaments i principis del llenguatge humà, les estructures i l'ús de les llengües, i els fonaments lingüístics del procés de traducció.

2. Mòduls, blocs, temes o apartats:

BLOC 1: FONAMENTS I PRINCIPIS DEL LLENGUATGE HUMÀ

- 0. Conceptes generals i prejudicis lingüístics.** La diversitat del llenguatge.
¿Hi ha llengües millors i pitjors, primitives i avançades, fàcils i difícils, aspres i dolces, etc.?
- 1. La naturalesa del llenguatge humà.** Aspecte comunicatiu del llenguatge humà. La comunicació lingüística. Les funcions del llenguatge. El llenguatge humà com a sistema de signes. El signe lingüístic. Relacions d'oposició: paradigmàtiques i sintagmàtiques. La doble articulació del llenguatge humà. Nivells i operacions de l'anàlisi lingüística.
Aspecte creatiu del llenguatge humà. El llenguatge humà com a sistema de coneixement. Llenguatge: activitat i forma.
Aspecte biològic del llenguatge humà. L'origen i l'adquisició del llenguatge. Gramàtica universal i gramàtica particular. Les famílies lingüístiques i els criteris de classificació. Tipologia lingüística i universals lingüístics.
L'organització de la gramàtica.

BLOC 2: LES ESTRUCTURES DE LES LENGÜES

- 2. L'estructura fonètica i l'estructura fonològica.** Llengua oral i llengua escrita. Sistemes de representació gràfica de la llengua. Les relacions entre sons i grafies. Caracterització articulatòria dels elements segmentals. Els elements suprasegmentals. La transcripció fonètica: els alfabet fonètics.
Les unitats de l'anàlisi fonològica: fonemes i trets distintius.
- 3. L'estructura morfològica i el significat lèxic.** Les unitats de l'anàlisi morfològica: mot, morfema, morf i al.lomorf. Processos morfològics: flexió, derivació i composició.
Les tipologies morfològiques: llengües aïllants, aglutinants i flexives.

Relacions de sentit entre unitats lèxiques: contrastos binaris (antonímia, complementarietat, inversió), contrastos no binaris, hiponímia i sinonímia, polisèmia i homonímia, implicació.

Significat central i significat perifèric: extensions figuratives. Metàfores i metonímies.

Camps semàntics o conceptuals i camps lèxics.

L'estructuració del lèxic. Lèxic heretat, lèxic adquirit i lèxic creat.

Lèxic, lexicó i diccionari. Terminologia.

4. L'estructura sintàctica. Gramaticalitat i correcció. Gramàtica descriptiva i gramàtica normativa.

Les unitats de l'anàlisi sintàctica: constituent, sintagma, oració. L'estructura sintàctica com a estructura jeràrquica: ordre lineal i ordre estructural.

Categories gramaticals: categories lèxiques i sintàctiques. Categories lèxiques: les parts de l'oració. Categories sintàctiques: sintagmes o frases.

Les funcions sintàctiques. Arguments i adjunts.

Ordre bàsic dels constituents de l'oració. Tema i rema: passiva, dislocació, interrogació i focalització.

Tipologia sintàctica.

5. L'estructura semàntica. El significat estrictament lingüístic i la interpretació d'enunciats. Significat del mot i significat de l'oració.

La composicionalitat del significat. Relacions estructurals: relacions temàtiques o de predicació; relacions de modificació i de quantificació.

Contingut proposicional i relacions de sentit entre proposicions: implicació, pressuposició, paràfrasi, oposició, contradicció, anomalia, ambigüitat i vaguetat.

El significat discursiu. Relacions interoracionals: connexió formal, cohesió lèxica, connexió discursiva. La noció de coherència en la formació del text.

BLOC 3: L'ÚS DE LES LENGÜES

6. L'actuació lingüística. Comunicació verbal i comprensió d'enunciats.

Aspectes cognitius i socials associats amb l'ús del llenguatge.

Els actes de parla.

Informació explícita i informació implícita en l'ús del llenguatge.

Implicatures i pressuposicions pragmàtiques.

La noció de context. La dixi. El context i la noció d'entorn cognoscitiu. El problema de l'accessibilitat de la informació.

7. La variació lingüística. Variació en la comunitat lingüística: llengua, dialecte, subdialecte i idiolecte.

La variació estilística i els registres lingüístics. La variació social. La variació històrica. La variació geogràfica.

Llengua estàndard. Llengua oficial. Traducció i normalització lingüística.

Llengua franca i llengua criolla.

BLOC 4: EL PROCÉS DE TRADUCCIÓ

8. La traducció. El llenguatge com a vehicle cultural en el camp de la traducció.

Traducció intralingüística i traducció interlingüística. Llengua font i llengua terminal. Traducció: fase interpretativa i fase comunicativa. La doble interpretació en el procés de traducció: la interpretació del traductor i la del receptor final del missatge. Procés de transcodificació: codi. Procés de traducció: context. Unitat del procés de traducció: el discurs vs. la forma proposicional.

El problema de l'equivalència: contingut, estil i aspectes formals.

Correspondència formal i equivalència dinàmica. Traducció i pertinència.

Context i traducció: el treball de documentació. L'estoc de coneixements del traductor-intèrpret.

3. Bibliografia comentada:

Per a la preparació del programa de l'assignatura es recomana que els estudiants seleccionin i utilitzin regularment **un** dels cinc manuals següents de bibliografia bàsica per a seguir els continguts fonamentals del curs:

1.-

(a) AKMAJIAN, A.- DEMERS, R.A.- FARMER, A.K.- HARNISH, R.M. (1995) *Linguistics: An Introduction to Language and Communication*. Cambridge: The MIT Press, 4th edition.

[Capítols de la quarta edició: 1.- What is linguistics?; 2.- Morphology: The study of the structure of words; 3.- Phonetics and phonemic transcription; 4.- Phonology: The study of sound structure; 5.- Syntax: The study of sentence structure; 6.- Semantics: The study of meaning and denotation; 7.- Language variation; 9.- Pragmatics: The study of language use and communication; 10.- Psychology of language: Speech production and comprehension; 11.- Language acquisition in children; 12.- Language and the brain; Appendix: The written representation of language.]

(b) AKMAJIAN, A.- DEMERS, R.A.- HARNISH, R.M. (1979) *Linguistics. An Introduction to Language and Communication*. Cambridge: MIT Press, 1984 2nd Edition, 1992 3rd Edition. Trad. cast y adaptación de V. Demonte y M. Mora: *Lingüística: Una introducción al lenguaje y a la comunicación*. Madrid: Alianza Editorial (Alianza Universtaria Textos, 81), 1984.

[Capítols de la versió castellana: 1.- ¿Qué es la lingüística?; 5.- Comparación de los sistemas de comunicación animal; 6.- Fonología: La estructura de los sonidos; 7.- Morfología: La estructura de las palabras; 8.- Sintaxis: El estudio de la estructura de la oración; 9.- La variación en el lenguaje; 11.- Semántica: Estudio del significado y de la referencia; 12.- Pragmática: El estudio del uso del lenguaje y la comunicación lingüística; 13.- Lenguaje y cerebro.]

2.-

(a) FINEGAN, E. (1989) *Language: Its Structure and Use*. Fort Worth: Harcourt Brace & Company. Second Edition, 1994. Fort Worth: Harcourt College Publishers. Boston: Heinle. Third Edition, 1999; Fourth Edition, 2004. Book companion site:

http://www.wadsworth.com/cgi-wadsworth/course_products_wp.pl?fid=M20b&discipline_number=300&product_isbn_issn=0838407943

[Capítols de la tercera edició: 1.- Languages and Linguistics; 2.- Words and their Parts: Lexicon and Morphology; 3.- The Sounds of Languages: Phonetics; 4.- The Sound Systems of Languages: Phonology; 5.- Sentence Structures and their Functions: Syntax; 6.- Meaning in Words and Sentences: Semantics; 7.- Language Universals and Language Typology; 8.- Speech Acts and Conversation: Pragmatics I; 9.- Information Structure: Pragmatics II; 10.- Language Variation across Social Situations: Registers; 11.- Language Variation across Social Groups: Dialects; 12.- Relationships between Writing and Speaking.]

(b) FINEGAN, E.- BESNIER, N. (1989) *Language. Its Structure and Use*. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

[Capítols: 1.- Language structure and language use; 2.- Phonetics: The sounds of language; 3.- Phonology: The sound systems of language; 4.- Morphology:

Structured meaning in Words; 5.- Syntax: Sentences and their structure; 6.- Semantics: Word meaning and sentence meaning; 7.- Pragmatics: Information structure; 8.- Language universals and language typology; 10.- Speech acts and conversation; 11.- Writing; 12.- Dialects: Linguistic variation among social groups; 13.- Registers: Language variation in situations of use; 15.- Language standards and language attitudes.]

3.-

(a) FROMKIN, V.- RODMAN, R. (1974) *An Introduction to Language*. New York: Holt, Rinehart & Winston. Second Edition, 1978; Fourth Edition, 1988; Fifth Edition, 1993. Fort Worth: Harcourt College Publishers, 1998, Sixth Edition.

[Capítols de la sisena edició: 1.- What is Language?; 2.- The Neurobiology of Language; 3.- Morphology: The Words of Language; 4.- Syntax: The Sentence Patterns of Language; 5.- Semantics and Pragmatics: Meanings and Context; 6.- Phonetics: The Sounds of Language; 7.- Phonology: The Sound Patterns of Language; 8.- The Acquisition of Language; 9.- Language Processing; 10.- Social Aspects of Language.]

(b) FROMKIN, V.- RODMAN, R.- HYAMS, N. (2003) *An Introduction to Language*. 7th Edition. Boston: Heinle.

[Capítols de la setena edició: 1.- What is Language?; 2.- Brain and Language; 3.- Morphology: The Words of Language; 4.- The Sentence Patterns of Language; 5.- The Meanings of Language; 6.- Phonetics: The Sounds of Language; 7.- Phonology: The Sound Patterns of Language; 8.- Language Acquisition; 9.- Language Processing: Human and Computer; 10.- Language in Society; 12.- Writing: The ABCs of Language.]

4.-

(a) O'GRADY, W.- ARCHIBALD, J.- ARONOFF, M.- REES-MILLER, J. (2001) *Contemporary Linguistics. An Introduction*. Boston: Bedford / St Martin's. Fourth Edition. Student site:

<http://www.bedfordstmartins.com/linguistics/>

(b) O'GRADY, W.- DOBROVOLSKY, M.- ARONOFF, M. (1997) *Contemporary Linguistics. An Introduction*. Boston: Bedford / St. Martins. Third Edition.

(c) O'GRADY, W.- DOBROVOLSKY, M.- KATAMBA, F. (1997) *Contemporary Linguistics. An Introduction*. London: Longman (Learning about Language).

[Capítols: 1.- Language a preview; 2.- Phonetics: the sound of language; 3.- Phonology: the function and patterning of sounds; 4.- Morphology: the analysis of word structure; 5.- Syntax: the analysis of sentence structure; 6.- Interfaces; 7.- Semantics: the analysis of meaning; 9.- The classification of languages; 10.- Brain and language; 12.- Language Acquisition: the emergence of grammar; 14.- Language in social contexts; 15.- Writing and language; 16.- Animal communication.]

5.- RADFORD, A.- ATKINSON, M.- BRITAIN, M.- CLAHSSEN, H.- SPENCER, A. (1999) *Linguistics. An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press. Trad. cast. de N. Bel Rafecas: *Introducción a la lingüística*. Madrid: Cambridge University Press (Lingüística), 2000.

[Capítols: 2.- Sonidos y suprasegmentos; 3.- Variaciones y sonidos; 5.- Fonemas, sílabas y procesos fonológicos; 7.- Procesamiento de los sonidos; 9.- Clases de palabras; 10.- Construyendo palabras; 11.- Las lenguas y su morfología; 12.- El significado de las palabras; 14.- Procesamiento léxico y el

léxico mental; 16.- Variación y cambio léxicos; 18.- Terminología básica; 19.- La estructura de la oración; 23.- Forma lógica; 25.- Procesamiento de las oraciones.]

Els estudiants que necessitin una introducció als conceptes bàsics poden consultar:

TUSÓN, J. (1984) *Lingüística. Una introducció al estudi del llenguatge, con textos comentats y exercicis*. Barcelona: Barcanova (Textos Universitaris), 1985 2a edició; 1991 4a edició.

[1.- Las señales; 2.- La comunicació y el llenguatge; 3.- El llenguatge y las llengües; 4.- La lingüística y sus objectius; 8.- Cómo se organiza una llengua; 9.- Gramàtica; 10.- Semàntica; 11.- Fonètica y fonologia; 12.- Las llengües y las diferències culturals; 13.- La llengua y las diferències socials y geogràfics.]

A més d'aquests manuals els estudiants han de fer les següents **lectures obligatòries**, la comprensió de les quals serà objecte d'avaluació a la prova final:

Tema 0: Conceptes generals i prejudicis lingüístics

Una de les dues lectures següents:

MORENO CABRERA, J.C. (2000) *La dignidad e igualdad de las llengües. Crítica de la discriminación lingüística*. Madrid: Alianza Editorial (Filología y Lingüística). [Apéndice A: "Cien mitos, prejuicios y tópicos sobre las llengües"]

TUSÓN, J. (1988) *Mal de llengües. A l'entorn dels prejudicis lingüístics*. Barcelona: Empúries (Biblioteca Universal, 36), 1991 8ena edició. Trad. lliure de l'autor: *Los prejuicios lingüísticos*. Barcelona. Octaedro (Llenguatge y Comunicació), 1997.

Tema 1: La naturalesa del llenguatge humà

Els capítols corresponents del manual escollit

Tema 2: L'estructura fonètica i l'estructura fonològica

LLISTERRI, J. (1996) "Los sonidos del habla", dins MARTÍN VIDE, C. (Ed.) *Elementos de lingüística*. Barcelona: Octaedro (Octaedro Universidad, Textos) pp. 67 – 91 i 108 – 113.

Tema 3: L'estructura morfològica i el significat lèxic

Els capítols corresponents del manual escollit.

Tema 4: L'estructura sintàctica

HERNANZ, M.L.- BRUCART, J.M. (1987) *La sintaxis 1. Principios teóricos. La oración simple*. Barcelona: Crítica (Enseñanza / Crítica "Textos"). [Caps. 1 "La sintaxis", 2 "La oración" i 3 "El orden básico de las palabras en la oración y sus modificaciones"]

Tema 5: L'estructura semàntica

Una de les dues lectures següents:

ESPINAL, M.T. (1996) "El significado", dins MARTÍN VIDE, C. (Ed.) *Elementos de lingüística*. Barcelona: Octaedro (Octaedro Universidad, Textos) pp. 247-265.

ESPINAL, M. T. (coord.) - MACIÀ, J.- MATEU, J.- QUER, J.- YNGLÈS, M.T. (2002) *Semàntica. Del significat del mot al significat de l'oració*. Barcelona: Ariel (Ariel Lingüística). [Caps. 5 "Semàntica 1. Predicació i quantificació" i secció 6.1 del capítol 6 "Semàntica II: Modificació i intensionalitat"]

Tema 6: L'actuació lingüística

REYES, G. (1995) *El abecé de la pragmática*. Madrid: Arco/Libros (Cuadernos de lengua española), 1996 2a edición.

Tema 7: La variació lingüística

ROTAETXE AMUSATEGI, K. (1996) "Lenguaje y sociedad: sociolingüística", dins MARTÍN VIDE, C. (Ed.) *Elementos de lingüística*. Barcelona: Octaedro (Octaedro Universidad, Textos) [1 "Lengua, gramática, uso", 2 "Marco conceptual en sociolingüística", 4 "El uso de la lengua", 5 "Bilingüismo y diglosia", 6 "Lenguas en contacto" i 7 "Política y planificación lingüísticas"]

Tema 8: La traducció

ESPINAL, M.T. (1990) "L'especulació en teoria de la traducció", *Els Marges* 41: 3-14.

4. Competències a desenvolupar

Competència	Indicador específic de la competència
Destriar els coneixements científics sobre el llenguatge dels prejudicis lingüístics	Avaluar i argumentar sobre diversos tòpics i prejudicis lingüístics
Comprendre els fonaments i principis del llenguatge i les propietats i característiques de les llengües naturals	Contestar preguntes i resoldre exercicis que permetin detectar el grau de coneixement dels alumnes sobre els fonaments i principis que regulen el llenguatge i les llengües naturals
Identificar els components bàsics de les estructures (fonètica, fonològica, morfològica, lèxica, sintàctica i semàntica) de les llengües	Contestar preguntes i resoldre exercicis que permetin detectar el grau de coneixement dels alumnes sobre els components que regulen les estructures (fonètica, fonològica, morfològica, lèxica, sintàctica i semàntica) de les llengües
Analitzar i comparar les estructures (fonètica, fonològica, morfològica, lèxica, sintàctica i	Contestar preguntes i resoldre exercicis que permetin detectar el grau de coneixement dels alumnes sobre les

semàntica) de les llengües	diferències estructurals entre les llengües
Descriure i analitzar les relacions interoracionals en la formació de discursos coherents	Saber detectar el grau de coherència de diferents discursos i identificar-ne els factors que contribueixen a aquesta coherència
Conèixer els principis que regeixen la variació en l'ús de les llengües	Saber identificar diferents variants lingüístiques i el seu grau d'adequació a diferents contextos i estils discursius
Comprendre els fonaments del procés de traducció des dels punts de vista lingüístic, comunicatiu i interpretatiu	Saber identificar i explicar els fonaments bàsics del procés de traducció a partir de preguntes i activitats teòriques o pràctiques
Familiaritzar-se amb les obres de referència, les eines de treball i els recursos emprats en l'estudi del llenguatge i de les llengües	Saber resoldre activitats puntuals que requereixen individualment o en grup la consulta de material bibliogràfic, la consulta de recursos lingüístics i tasques de documentació

Avaluació:

L'avaluació es farà a partir d'un examen final i de les activitats que es proposin durant el curs.

Bloc/Apartat/tema	Pes	Descripció
Temes 0 al 8	La nota obtinguda en examen final equivaldrà al 75% de la qualificació final.	Examen final L'examen final constarà de diverses preguntes sobre continguts fonamentals (preguntes d'assaig, preguntes de resposta limitada o preguntes de resposta múltiple o vertader/fals) i també d'alguns problemes o exercicis pràctics. L'examen final serà sobre tot el temari de l'assignatura, el contingut de les activitats i les lectures obligatòries. El mes de febrer es realitzarà una prova orientativa per avaluar el coneixement dels temes 0, 1, 2 i 3 del programa de l'assignatura.
Temes 0 al 8	La mitjana aritmètica de les qualificacions de les quatre activitats equivaldrà al 25% de la qualificació final de la convocatòria de juny.	Activitats Durant el curs els estudiants presentaran per escrit i individualment o en grup (segons escaigui) quatre activitats complementàries al contingut del temari que es proposaran al llarg del curs. En començar el curs s'indicarà el termini de lliurament de les activitats.
Temes 0 al 8	La presentació per escrit de la totalitat del dossier	Exercicis Durant el curs els estudiants podran realitzar un dossier d'exercicis que serà disponible des

	<p>d'exercicis proposats, sempre i quan es realitzin individualment, podrà millorar la qualificació final.</p>	<p>de començament de curs als materials de l'assignatura al Campus Virtual (https://www.interactiva.uab.es/cv/) de la UAB.</p> <p>S'avaluarà positivament no només la seva resolució correcta sinó també la capacitat de l'estudiant a reflexionar i a comunicar allò que ha après amb els diferents exercicis.</p>
--	--	--

Plantilla de l'assignatura:

Contingut per blocs temàtics	Competències escollides	Objectius en relació a la competència	Activitats docents (veure fixes)			Hores destinades		Activitats d'Avaluació
			Presencials	Dirigides	Autònomes	Professor	Alumne	
BLOC 1: FONAMENTS I PRINCIPIS DEL LLENGUATGE HUMÀ	Destriar els coneixements científics sobre el llenguatge dels prejudicis lingüístics Comprendre els fonaments i principis del llenguatge i les propietats i característiques de les llengües naturals	Avaluar i argumentar sobre diversos temes i prejudicis lingüístics Contestar preguntes i resoldre exercicis que permetin detectar el grau de coneixement dels alumnes sobre els fonaments i principis que regulen el llenguatge i les llengües naturals	Adquisició dels continguts mitjançant exposicions, presentació de materials i discussions	Realització d'activitats, exercicis, resposta a preguntes i comentari de lectures	Lectura de bibliografia complementària Consulta de recursos a Internet Assistència a conferències recomanades	Treball presencial a l'aula: 50 Treball tutoritzat a l'aula: 10 Treball de correcció de d'activitats i exercicis: 60 Treball de preparació de classes, d'activitats i d'exercicis: 180	Treball presencial a l'aula: 50 Treball tutoritzat a l'aula (activitats dirigides): 10 Treball autònom: 10 Treball avaluable: 45	Les esmentades a l'apartat "Avaluació": Activitats Dossier d'exercicis Lectures obligatòries Examen final Elaboració del portfollio de l'estudiant

<p>BLOC 2: LES ESTRUCTURES DE LES LLENGÜES</p>	<p>Identificar els components bàsics de les estructures (fonètica, fonològica, morfològica, lèxica, sintàctica i semàntica) de les llengües</p> <p>Analitzar i comparar les estructures (fonètica, fonològica, morfològica, lèxica, sintàctica i semàntica) de les llengües</p>	<p>Contestar preguntes i resoldre exercicis que permetin detectar el grau de coneixement dels alumnes sobre els components que regulen les estructures (fonètica, fonològica, morfològica, lèxica, sintàctica i semàntica) de les llengües</p>						
--	---	--	--	--	--	--	--	--

	<p>Descriure i analitzar les relacions interoracionals en la formació de discursos coherents</p>	<p>Contestar preguntes i resoldre exercicis que permetin detectar el grau de coneixement dels alumnes sobre les diferències estructurals entre les llengües</p> <p>Saber detectar el grau de coherència de diferents discursos i identificar-ne els factors que contribueixen a aquesta coherència</p>						
--	--	--	--	--	--	--	--	--

BLOC 4: EL PROCÉS DE TRADUCCIÓ	Comprendre els fonaments del procés de traducció des dels punts de vista lingüístic, comunicatiu i interpretatiu	Saber identificar i explicar els fonaments bàsics del procés de traducció a partir de preguntes i activitats teòriques o pràctiques							
--------------------------------	--	---	--	--	--	--	--	--	--

Total estimat hores professor: 300 h

Total estimat hores estudiant: 115 h